

KUN RARI OSUU KOHDALLE – TAI SITTEN EI

Vuotta 2009 varten minulla ei ollut mitään erityistä seurantakohtetta mielessä. Siispä vain katselen lintuja.

Alla on kerrottu kaikki uudet elämänpinnalajit sekä muut kummalliset havainnot. Tuntomerkkien kuvaukset ovat sanatarkkoja lainauksia havaintoajankohdan muistiinpanoista, mitään lisäämättä, muuttamatta tai poistamatta.

30.5.2009 (199/287)

Olimme menossa Taivalkoskelle, kun tiesimme Jalasjärvellä olevan **sinisiipitavin**. Muutimme reittimme normaalin nelostien asemasta kolmostielle, ja kävimme myös Lempäälässä katsastamassa keltajalkaviklon. Tavi oli paikalla, mutta ei juuri liikkunut. Suki se sentään itseään, joten nähdyksi se tuli. Valkoinen pystyjuova silmän ja nokan välissä näkyy hyvin myös kuvassa.



1.6.2009 (201/288)

Olimme istuttamassa metsää, kun rai-vion laidalta kuului ääni, jota Helsingistä lähtiessä olin Kuusamon linturalia varten kuunnellut nauhalta, **sini-pyrstö**. Se istui korkeimman kuusen latvassa. Työmaalla ei ollut mukana kaukoputkea, joten vain pienen kuvan pystyi ottamaan. Itse löydettyinä ja tunnistettuna se tuntui varsin mukavalta. Seuraavina päivinä lintua ei näkynyt, joten reviiriä siellä tuskin oli.



14.10.2009 (223/289)

Espoon Kulmakorvessa oli nähty pulmusia ja töyhtökiuru. Pulmuset löytyivät, mutta nähty iso kiuru jäi lajilleen tunnistamatta. Valitettavasti se lensi aurinkoa kohti ja katosi. Kiurua etsiskellessä ohitseni lensi matalalla Ämmässuon kaatopaikkaa kohti iso lintu, jonka heimoa ei tarvinnut miettiä: kihu. Lähimmillään näköetäisyyttä oli selvästi alle 10 metriä. Kun sain linnun kiikariin, näkökenttään mahtui vain pää ja nokka. Siitä voi jokainen arvioida etäisyyttä. Nokan, pään ja koon perusteella tiesin jo, että lintu on **isokihu**. Lähimmillään se oli varmasti vain parin metrin päässä (jos sitäkään), ja ensimmäinen havainto oli siipiääni. Kuvaa en lentävästä linnusta ehtinyt ottaa (enkä yleensä saa), joten

täytyy tyytyä tuntomerkkeihin. Onhan se vaikea päätös, yrittääkö ottaa kuvia vai nähdä tuntomerkkejä, kun lintu menee koko ajan poispäin. Paikallaan olevan linnun kanssa olisin todennäköisesti yrittänyt kuvata ensin. Tasaisen harmaa se oli, sekä tummaa että hieman vaaleampaa harmaata, siivet tummemmat kuin vatsa. Nokka oli erittäin jyrävä, koukkupäinen tummanharmaa kihunnokka (kärki hieman muuta nokkaa tummempi). Mahtava roikkuvatsa. Pyrstö sekä ylä- ja alaperät olivat tasavärisiä (kuviottomia). Pyrstö lyhyt ja tasakärkinen (ei piikkiä eikä leventymäjatketta keskellä). Kooltaan se oli selvästi merikihua isompi ja muodoltaan tukevampi/rotevampi. Vaikka vierellä ollut naakka ei paras mahdollinen vertailukohta olekaan, kihi meni niin läheltä, että näin voi sanoa varmuudella. Ja naakka näytti vielä pienemmältä kuin korpin rinnalla. Siipilaikkua ja muutakin siiven väritystä yritin katsoa, mutta siivet olivat koko ajan sellaisessa asennossa (ainakin niillä hetkillä), ettei muuta voi sanoa kuin että siipilaikku sillä oli. Seurasin sen lentoa kiikarilla lähelle Ämmäsuota. Yritin vielä löytää kaukoputkeen, mutta se ei enää onnistunut (liikaa muita lintuja ympärillä). Ja jotta kehuminen ei loppuisi tähän, kolme vuorihemppoakin siellä oli. Sää oli aurinkoinen, lämpötila nollan tienoilla ja koillisesta tuuli navakasti.

Paljoa ei jäänyt kerrottavaa tästä vuodesta. Kulmakorven päivä oli kohokohta. Muuten mainittavaa oli ensimmäinen vuosi, jolloin sain yli 200 lajia kuvattua (202). Oli vielä varaa jättää pari tunnistettua, mutta kuvissa vain hämärästi erottuvaa hahmoa laskuista.

- -

RK on sitten suurella viisaudella käsitellyt havainnon, eikä katsonut voitavansa hyväksyä havaintoa isokihusta. Koko raportti on täällä:

http://sarvela.pp.fi/LKdocs/RK_isokihu.pdf

Perustelu oli seuraava:

”Kuvaus on selvästi liian puutteellinen ja epätarkka. Jo se, että siipilaikuista ei ole nähty mitään yksityiskohtia, kertoo että havaintotilanne on ollut epäsuotuisa linnun värityksen ja rakenteen kuvaamiseksi kunnolla, vaikka etäisyys sinänsä onkin ollut lyhyt. Kuvaus on myös epätäsmällinen, isokihu ei ole ”tasaisen harmaa”, etenkin lähietäisyydeltä tarkasteltuna.”

”On huomattava, että Rariteettikomitean kielteinen päätös ei merkitse sitä, että määräys olisi virheellinen...”

Kiinnitin huomiota siihen, että päätöksestä puuttui tavanomainen lause, suunnilleen näin: ”kuvaus ei poissulje muita lajeja”.

Katsotaanpa, mitä Lintuopas (Mullarney et al.) sanoo: ”Suuri ja raskastekoinen, suunnilleen harmaalokin kokoinen. Maastossa näyttää kokotummalta, käsisiiven ylä- ja alapuolen suurta valkoista tyvilaikkua lukuun ottamatta. Nokka vahva, pää ja kaula voimakkaat. Keskimmäiset pyrstösulat ... vähän tai ei lainkaan muita pyrstösulkiä pitemmät. ... Nuori: tummempi kuin vanha ja yhtenäisemmän ruskea (kuvissa vain siiven yläpinta on kuviainen ja ruskeakin

on varsin harmaasävyinen, itse sanoisin harmaaksi tai harmaanruskeaksi – ruskeinta on kaulan alueella, jota en nähnyt). Kuvatekstissä (nuori): yläperä yksivärinen, vatsa ja alaperä kuviottoman tummat.”

Seuraavat ovat poimintoja eri osista Lintuopasta: Varmin ero nuoreen lokkiin on valkoinen siipilaikku (todettu). Lisäksi nuori lokki on aina kirjava, varsinkin tältä etäisyydeltä (todettu toisin). Isokihu on ainoa kihi, jolla sekä yläperä että alaperä ovat kuviottomia ja tummia (todettu). Meri- ja leveäpyrstökihuun eroina on muoto (isokihu on vatsakas, todettu) ja puuttuvat pidentyneet keskimäiset pyrstösulat (todettu) ja lentotapa. Leveäpyrstökihun nokka on lisäksi selvästi kaksivärinen (todettu toisin).

Otetaanpa sitten vertailukohtaksi RK:n hyväksymä isokihu Porkkalasta. Siinä lintu oli havaittu kahden (!) kilometrin etäisyydeltä, ja tuntomerkkeinä oli mainittu merikihua rotevampi ruumiin muoto sekä iso valkea siipilaikku (ei kuvausta muodosta). Muita tuntomerkkejä ei ole mainittu. En kyseenalaista määrityksen oikeellisuutta, mutta seuraavat johtopäätökset ovat ilmeisiä:

- Havainto on voitu todeta julkaisukelpoiseksi vähemmällä tuntomerkeillä, nekin samoja, jotka minäkin olen havainnut ja kuvannut vähintään samalla tarkkuudella.
- Kuvaus on ollut puutteeton ja riittävän tarkka.
- Havaintotilanne ei ole ollut epäsuotuisa, vaikka etäisyyttä on kaksi kilometriä.
- Siipilaikun muoto ei olekaan ollut tarpeellinen tuntomerkki.
- Muiden tuntomerkkien (yläperän, alaperän, nokan tai kuviollisuuden) näkeminen ei ole ollut tarpeen.

Laitoin kuvauksen Lintuverkkoonkin ja tarkoitus oli vihjata, etten aio tehdä RK-raporttia. Tein sen kuitenkin, kun eräs ystävä ei uskonut hylkäämisen olevan mahdollista (”eihän tuolta etäisyydeltä isokihua voi olla tunnistamatta”). Olin jo luonnostellut vastauksen RK:n sihteerille, jossa kerroin, miksi en tee raporttia. Muutin mieleni osoittaakseni olevani oikeassa, ja myös olin. Julkaisemalla tämän viestin kaivan verta nenästäni. RK tulee suhtautumaan vielä nihkeämmin minun raportteihini (jos niitä enää tulee).

En maininnut raportissa linnun ikää, mutta mielestäni on täysin selvää, että kyseessä on nuori lintu, 1kv tai 2kv – en tunne pukuvaihtoehtoja vuositasona. Luulisi RK:n tuntevan ne minua paremmin, ja näkevän tuntomerkeistäkin, mihin ikävaihtoehtoihin tuntomerkkejä pitäisi verrata. ”Isokihu ei ole tasaisen harmaa...” Nuori isokihu on. En minä ole niin tyhmä, että lähettäisin raportin linnusta, jolla olisin havainnut ristiriitaisia tuntomerkkejä, tai jonka tuntomerkkejä en olisi tarkistanut kirjallisista lähteistä.